

Kulturhus Örnsköldsvik

Bilaga 2 - Lokalprogram

Projekt:	Fördjupad utredning och förprojektering kulturhus	ID-nr/dnr:	37T
Huvudprojekt	Fördjupad utredning och förprojektering kulturhus	ID-nr/dnr:	37T
Delprojekt:	Bilaga 2 Lokalprogram		37T
Beställare:	Samhällsbyggnadsförvaltningen, Carina Edblad, förvaltningschef		
Version:	1		
Skriven av:	Arbetsgruppen	Datum:	2018-02-28
Godkänd av:	Styrgruppen	Datum:	2018-02-28
Projektwebbplats:	www.ornskoldsvik.se/kulturhus		

Sammanfattning

I bilaga 1 - Förutsättningar beskrivs lokalbehoven och utifrån dessa har ett lokalprogram tagits fram. I lokalprogrammet har tillgänglighet, flexibilitet och samnyttjande varit mycket viktigt. Ytorna har optimerats så långt det möjligt för att ändå skapa bra förutsättningar för civilsamhälle, näringsliv och offentlig sektor att bedriva sina verksamheter.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	5
1.1	BAKGRUND – VILKA MÅL SKA NÅS	6
1.2	GENOMFÖRANDE.....	6
1.2.1	PROJEKTORGANISATION.....	6
1.2.2	PROCESSEN	7
2	Lokaler och ytor	7
2.1	LOKALPROGRAM.....	7
2.2	GEMENSAMMA YTOR.....	10
2.3	BEHOV BESKRIVNA UTIFRÅN KONSTFORMERNA	10
2.3.1	TEATER	10
2.3.2	DANS.....	10
2.3.3	SLÖJD.....	11
2.3.4	KONST.....	11
2.3.5	MUSIK.....	12
2.3.6	MEDIA.....	12
2.4	ARBETSPLATSER OCH PERSONALUTRYMMEN	12
2.5	ÖVRIGA YTOR I KULTURHUSET.....	12
2.6	YTOR I ANSLUTNING TILL KULTURHUSET	13
2.7	KONCEPT FÖR GESTALTNING	13
2.7.1	HUSETS ROLL OCH PLATS I STADEN	13
2.7.2	TILLGÅNGLIGHET	13
2.7.3	HÅLLBARHET	13
2.7.4	SÄKERHET.....	13
2.7.5	DIGITAL TEKNIK.....	14
3	Fortsatt arbete.....	14
4	Referenser.....	14

Relaterade dokument

Version	Datum	Benämning	Beslutsinstans
	2009	Örnsköldsviks teater- och konserthus Rapport från styrgruppen	Världsklass 2015
	2015	Svar på motion angående konsert- och teaterhus, KF 2015-06-15 § 128	Kommunfullmäktige
	2016	Utredning kulturhus, etapp 1. Kofn/2016:4 § 13	Kultur- och fritidsnämnden
	2016	Unga mentorer: Utveckling av kulturhus	
	2016	Efterbearbetad dokumentation kulturhus workshop 29 augusti	Kulturenheten
	2016	Dokumentation kulturhusworkshop, del 1 och 2. 19 oktober	Kulturenheten
	2016	Enkät med eleverna på Nolaskolans estetiska program	Kulturenheten
	2017	Advisory Board: Rapport uppdrag kulturhus	
	2017	Sju lärdomar från kulturseminarer	Kulturenheten
	2018	Avkodade dialoger	
	2018-02-12	Yttrande från CESAM gällande kulturhus i Örnsköldsvik	
	2018-02-14	Yttrande från High Coast Creative gällande kulturhus i Örnsköldsvik	
	2018-02-15	Yttrande från MODO Hockey gällande kulturhus i Örnsköldsvik	
	2018-02-28	Åsikter inkomna via webbformulär och mail	
	2018-02-28	Rapport Sliperiet – en praktisk förstudie	Fritidsenheten

1 Inledning

Kommunen utreder behovet och möjligheten av att bygga ett kulturhus. Ett framtida kulturhus är tänkt att ersätta några av dagens kulturlokaler och bli en utökad kvalitativ resurs för utövare, arrangörer och utbildningar. En samlingspunkt för kommunens kulturliv och en mötesplats för många bidrar till utveckling - tillgänglighet i alla dess aspekter, inkludering, mångfald och kreativitet. Det är en viktig aspekt för att bryta barriärer och tillgängliggöra kulturen för alla.

Kreativt skapa, utöva, arrangera och uppleva – utgör grunden för utveckling av ett kulturhus där både det ideella, offentliga och kommersiella samspelar och möjliggör en gemensam organisations- och driftsform.

1.1 Bakgrund – Vilka mål ska nås

I kultur- och fritidsnämndens budgetdirektiv för 2015 ger kommunfullmäktige uppdrag till nämnden att utreda möjligheterna att ytterligare utveckla Sliperiet som ett kulturhus där olika kulturverksamheter och kulturföreningar samverkar. I samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhetsplan för 2015 fastställs att utredningar ska påbörjas, om möjligheterna att ytterligare utveckla Sliperiet samt om utveckling av ett kulturhus för olika kulturverksamheter i samråd med kulturföreningar och Örnsköldsviks teater- och konserthusstiftelse. I ett svar på Jarl Strömbäcks (SPI) motion daterad den 20 juli 2014 angående byggande av ett konsert- och teaterhus i Örnsköldsvik svarar kommunfullmäktige 2015-06-15: ”Under våren påbörjas därför en utredning med mål att lägga fram ett, eller flera, realiserbara förslag som gynnar så många som möjligt. I utredningsuppdraget ingår även att undersöka formerna för hur ett kulturhus kan organiseras för olika kulturverksamheter. Kommunfullmäktige noterar att den kommande utredningen ej bör begränsas till att endast omfatta Sliperiet. Ett bredare perspektiv bör eftersträvas.” För att fullfölja utredningsuppdraget föreslår kultur- och fritidsnämnden kommunfullmäktige besluta att i budget 2017 avsätta 700 000 kronor för fördjupad utredning och förprojektering.

1.2 Genomförande

Nedan beskrivs hur arbetet har genomförts.

1.2.1 Projektorganisation

Styrgruppen för utredningen och förprojekteringen har utgjorts av:

- Carina Edblad, chef för samhällsbyggnadsförvaltningen
- Sune Westberg, chef för kultur- och fritidsavdelningen
- Kristina Rastbäck, chef för bildningsförvaltningen
- Patrik Palm, chef för fastighetsavdelningen
- Carina Nordström/Odd Johansson, chef för mark- och planeringsenheten
- Maria Nilsson, chef för arbetsmarknads- och integrationsavdelningen
- Linda Mikaelsson, chef för LSS-verksamheten
- Frida Knutsson, utvecklingsledare på tillväxtavdelningen

Vid projektstart tillsattes en arbetsgrupp med:

- Jenny Ramkrans, projektsamordnare, kultur- och fritidsavdelningen
- Katarina Larsson, kulturchef, kultur- och fritidsavdelningen
- Bettan Edberg, kulturstrateg, kultur- och fritidsavdelningen
- Sandra Johansson, kulturutvecklare, kultur- och fritidsavdelningen
- Hanna Eriksson, kulturutvecklare, kultur- och fritidsavdelningen
- Ulf Edberg, konstituent, kultur- och fritidsavdelningen
- Ann-Catrin Brantlin, kulturskolechef, bildningsförvaltningen
- Sten-Ove Sundlöf, verksamhetsledare, bildningsförvaltningen
- Ulf Ödmark, kulturassistent, kultur- och fritidsavdelningen
- Örnsköldsviks teater- och konserthusstiftelse

Arbetsgruppen kompletterades under detaljperiod 2 med:

- Patrik Näslund, projektledare, fastighetsavdelningen
- Patrik Jansson, stadsarkitekt, bygg- och miljöavdelningen

Politisk referensgrupp har utgjorts av kultur- och fritidsnämndens presidium.

För att tydliggöra möjligheten till inflytande och representativitet, när det gäller föreningar och stiftelser eller andra som representerar civila samhället, har utredningen använt sig av ett verktyg som utarbetats på europeisk nivå och benämns den ”europeiska koden”. Den ger vägledning i att tydliggöra roller, förebygga missförstånd, hitta och komma överens om förutsättningarna för delaktighet i frågor och uppdrag som ska beslutas av politiker/myndigheter. Arbetsgruppen har i mötet med civila samhället och för representationen av Örnsköldsviks teater- och konserthusstiftelse i arbetsgruppen använt sig av den europeiska koden.

1.2.2 Processen

Utifrån lokalbehovsanalysen har en fördjupad beskrivning av de lokaler som bedömts viktiga tagits fram, vilket lett till en optimering av ytan genom samnyttjande och flexibilitet.

Lokalernas behov av rymd har beskrivits.

En sammanställning av behov utifrån kulturens konstarter har gjorts. Där har beskrivningarna delats upp i upplevelse, eget skapande, professionella och amatörer.

Avgränsningar och resonemang kring samverkan, gestaltning, husets roll och plats i samhället, tillgänglighet, olika hållbarhetsaspekter, säkerhet och digital teknik har ingått i arbetsprocessen.

För att säkerställa kvalitet i beräkningar har ett konsultföretag anlåtts och sakkunniga har tillfrågats.

2 Lokaler och ytor

2.1 Lokalprogram

Funktion	Lokalyta, kvm	Kommentar
Stort scenrum, inklusive liten blackbox	840	Scen 14x22 m, 800 åskådare. Scen för stora arrangemang och för uthyrning till kommersiella aktörer. Ur ett lönsamhetsperspektiv behöver arrangörer en scen med tillräckligt många åskådare. Elektriskt förstärkt ljud. Föreläsningar och konferenser. Dans till levande musik.

		<p>Musikstilar såsom rock eller latino – som vill ha en stående eller dansande publik.</p> <p>Orkesterdike är ett måste för att kunna ta emot opera och musikaler, cirka 70 kvm.</p> <p>Scenen kan avskärmas och användas som en liten blackbox – den kan användas för intimare konserter, berättande och poesi men även till dans-, cirkus- och dramautövande.</p> <p>Att bygga in blackboxen i det stora scenrummet kan dock leda till kollisioner med arrangemang och ungdomsverksamhet.</p>
Konsertsal	550	<p>Scen 12x18, 450 åskådare</p> <p>Ett rum för akustiskt musik, dans, film, teater, föreläsningar och konferenser. Scenen behövs för att kunna ta emot länets scenkultur. Kommunens orkestrar får en gemensam hemvist. Ett auditorium för stadens musikutbildningar.</p>
Scenmottagning, sidoscen, teknikförråd och verkstad	240	<p>För att ge tillresande och lokala artister goda förutsättningar till skapande och föreställningar. En viktig förutsättning för att få hit större artister.</p> <p>Rummen kan till vardags användas för möten.</p> <p>Dans- och teaterverksamheten har även behov av dessa lokaler</p>
Artistgarderob, instrumentgarderob, artistfoajé och WC	120	
Loger, omklädningsrum, duschar, WC, tvättstuga och städtrum	160	
Konstutställningshall, rumshöjd 4 m och förråd/verkstad	150	<p>En konsthall och ett projektrum tillför daglig verksamhet, innovationskraft och kvalitet. Det som sker i de här rummen utgör inspiration och folkbildning. En viktig mötesplats för samverkan inom regionen.</p>
Övningsrum musik, 11 rum och inspelningskontrollrum	170	<p>Rum för det egna skapandet, för lärande och kreativitet. Verksamheter från flera kommunala förvaltningar, föreningar, studieförbund och kreativa näringar har uttryckt behov av lokaler för skapande. Att samla olika uttryck, verksamheter och människor från skilda håll i det kulturella landskapet är en nödvändighet för att skapa ett effektivt och funktionellt nav.</p>
Danslokaler, rumshöjd 4 m, 2 rum och dramalokal, rumshöjd 4 m	280	
Förråd, musik och kulturskolan	200	
Verksamhetsrum för bild/form/textil/trä/metall, 4 rum	180	
Verksamhetsrum för film/foto, data/dataspel och studierum, 2 rum	90	

Projektrum-ateljé, rumshöjd 4 m	80	En yta för allkonst och initiativrikedom, ett exempel kan vara att de olika delarna inom street art göra gemensam sak – musik, dans, graffitti i ett gemensamt projekt över några vintermånader. Virtual reality kan ha sin utvecklingsplats här. Pop-up stores för kreatörer och unga företagande eller temporärt utökad yta för projekt i konsthallen.
Förråd för skapande, WC och städtrum	100	
Kontorsarbetsplatser - 40 st med kompletterande utrymmen	370	Aktivitetsbaserade kontorsytor för kreativa och kulturella verksamheter. Arbetsplatser för såväl kommunala verksamheter som för föreningslivet och företagare. Att sitta samlade på det här sätter ger utökade möjligheter till samverkan, samarbete, idédelning, kreativa tankar - att mötas, stötas och utvecklas skapar en god grogrund för ett gott kulturliv staden. Husets driftsorganisation behöver också platser.
”Vattenhål”/foajé/torg med cafésцен, informationsdisk/reception	1000	Platsen där bredd möter spets. Stadens lägereld och kulturellt nav för Höga kusten. Lekyta, cafésцен, studiehörna, informationspunkt, lokalsamordning, plats för upp till ca 1200 människor i föreställningspausen.
Kaprum, publikt och allmänna toaletter	160	
Café med serveringskök/mottagningskök	90	Ett café med möjlighet att köpa fika och lättare lunch till låg kostnad. Ta en kopp kaffe för att ta första steget in i huset. Mobila barer för att förse olika arrangemang, evenemang och konferenser.
Varumottag, källsortering/soprum och städcentral		
Restaurang inklusive kök	200	Restaurang med utskänkningstillstånd för ”vinet i pausen” och servering för konferenser. Ett verktyg för att hålla öppet kvällstid. Lunchservering för skola.
Summa verksamhetsyta	4980	

Teknik/apparatrum	350	
Kommunikation, ca 15 %	720	
Summa rumsarea	6050	
Ytter- och innerväggar, ca 15 %	800	
Summa bruttoarea	6850	
Musikgymnasium, bruttoarea, egna lokaler	900	
Byggnadsarea, utbredning på mark	4300	

2.2 Gemensamma ytor

Samverkan mellan konstformerna, mellan professionella och amatörer och mellan företagare och föreningsliv behöver en mötesplats och en arkitektur som främjar möten. Inbyggda naturliga mötesplatser är viktiga för att samarbeten ska ske.

Det stora gemensamma vardagsrummet, eller vattenhållet, ska kunna fungera som foajé med garderober och toaletter vid arrangemang i de båda scenrummen och med utrymme för 1200 personer. Samma rum ska även vara välkomnande med god information och service för invånare som slinker in i väntan på bussen. Här bör ett café finnas med en scen och åskådarläktare, till exempel i form av trappa. Det bör finnas bra lektyor för barn och studieytor.

2.3 Behov beskrivna utifrån konstformerna

2.3.1 Teater

Upplevelse: Scenens storlek och tekniska utrustning avgör utbudet av scenkonst. I dagsläget spelar till exempel inte Teater Västernorrland i Örnsköldsvik med sina fullstora uppsättningar

Eget Skapande: Drama och teater för civilsamhällets amatörer och elever inom bildning (inklusive kulturskolan) har i dagsläget inga anpassade lokaler. Civilsamhällets stora insatser som arrangörer behöver mötes- och förvaringsmöjligheter.

Professionell: De utbildade teater- och dramapedagoger som vill skapa grupper för amatörer (unga och vuxna) saknar samordning och lokal. Större uppsättningar från exempelvis Riksteatern har ingen scen i Örnsköldsviks kommun. Professionella utövare behöver loger, dusch, tvätt, artistfoajé.

Amatör: Det finns ett intresse av att kunna spela amatörteater hos barn, unga, vuxna och gamla. Behov av kostym- och rekvisita förråd samt möjligheter att tillverka och ta hand om det som finns.

2.3.2 Dans

Upplevelse: Scenens storlek, golvetets hårdhetsgrad och tekniska utrustning avgör utbudet av professionell dans. I dagsläget uppträder till exempel inte Norrdans i Örnsköldsvik.

Eget Skapande: Dans för amatörer och elever inom bildning (inklusive kulturskolan) har i dagsläget inte tillräckligt många eller anpassade lokaler i Örnsköldsviks Kommun. Omklädningsrum och duschmöjligheter är viktiga. Civilsamhällets stora insatser som arrangörer kräver mötes- och förvaringsmöjligheter.

Professionell: De danspedagoger som vill skapa grupper för amatörer (unga och vuxna) saknar lokaler. Pedagogerna behöver tillgång till omklädningsrum och dusch. Professionella utövare behöver loger, dusch, tvätt, artistfoajé och anpassad temperatur. Större uppsättningar nationellt och regionalt från exempelvis Norrdans och Riksteatern har ingen scen i Örnsköldsviks kommun i dagsläget.

Amatör: Det finns ett stor intresse för dans hos barn, unga, vuxna men inte tillräckliga lokaler.

2.3.3 Slöjd

Väl anpassade lokaler för skapande och experimenterande i olika material, men inte stora eldrivna maskiner.

Upplevelse: Att kunna inspireras och se möjligheter genom goda exempel.

Eget Skapande: Att själv kunna tillverka, laga och ta hand om det man behöver i sin vardag blir alltmer intressant. Möjlighet att skapa till lajv, reenactment och cosplay. Lokaler, utrustning och förebilder behövs.

Professionell: Mötesplatser för utveckling behövs för hela den kreativa och kulturella näringen.

Amatör: Rätten till det egna skapandet och möjligheten att utveckla alla sina språk. Ändamålsenliga lokaler och tillgång till kulturpedagoger

2.3.4 Konst

Upplevelse: Verksamheten på Örnsköldsviks museum & konsthall har fått minskade ytor under en femtonårsperiod. Kulturfabriken och Rådhusets konsthall lämnades och vid flytten av magasin i samband med byggandet av nya brandstationen förändrades fjärde våningen i museet/konsthallen till magasin. Utställningsytorna har minskats drastiskt och det har påverkat tillgången både till konst och museala utställningarna.

Eget Skapande: Tillgången till anpassade lokaler för eget skapande för alla åldrar. Utställningsytor för amatörer i alla åldrar.

Professionell: Mötesplatser för utveckling behövs för hela den kulturella näringen. Konsten behöver utställningsforumet som samtalsplattform. Ateljéer och kontorsytor behövs

Amatör: Rätten till det egna skapandet och möjligheten att utveckla alla sina språk. Ändamålsenliga lokaler och tillgång till kulturpedagoger.

2.3.5 Musik

Upplevelse: Ändamålsenliga lokaler för olika sorters musik behövs. Scenrum för akustisk musik där en orkester med 40 musiker får plats och scenrum för elektroniskt förstärkt musik. Möjligheter för sittande publik och möjligheter för en rockande, stående publik behövs.

Eget Skapande: Bland amatörer i alla åldrar återfinns allt från orkestrar via körer till band. Alla med olika behov av lokaler. Behov av notbibliotek, instrumentförråd. Civilsamhällets stora insatser som arrangörer kräver mötes- och förvaringsmöjligheter. Kulturskolan har ett väl definierat behov av lokaler för sin personal och för sina deltagare.

Professionell: Som aktör på scenerna krävs bra loger, dusch, tvätt, artistfoajé och instrumentförråd. Självklart behövs bra scener för de professionella artister och grupper som anlitas av kommersiella och ideella arrangörer.

Amatör: Rätten till det egna skapandet och möjligheten att utveckla alla sina språk. Ändamålsenliga lokaler och tillgång till kulturpedagoger

2.3.6 Media

Upplevelse: Bra utställningsmöjligheter, bra teknik och lokaler för visningar. Spännande och tekniskt avancerade upplevelser

Eget Skapande: Att fota, filma och göra egna ljudinspelningar är en växande verksamhet. Teknik och anpassade rum behövs. E-sport, programmering och högteknologiskt undersökande verksamheter likaså.

Professionell: Mötesplatser för utveckling behövs för hela den kulturella näringen. Film, foto och ljudläggning behöver visningsmöjligheter.

Amatör: Rätten till det egna skapandet och möjligheten att utveckla alla sina språk. Ändamålsenliga lokaler och tillgång till kulturpedagoger.

2.4 Arbetsplatser och personalutrymmen

Kontorsutrymmen skapas enligt principen med aktivitetsbaserade arbetsplatser i samma lokaler där kontorshotell för kreativa och kulturella verksamheter också inryms. Behovet av dessa utrymmen har uttryckts av kommunala verksamheter som exempelvis kulturskolan och ungdomsverksamheten, föreningslivet och kreativa och kulturella näringar. Att sitta samlade ger utökade möjligheter till samverkan, samarbete, idédelning, kreativa tankar - att mötas, stötas och utvecklas skapar en god grogrund för ett gott kulturliv staden.

Husets driftorganisation behöver också platser.

2.5 Övriga ytor i kulturhuset

Det behövs en restaurang i huset, kanske längst upp med bra utsikt, som kan bistå verksamheter i form av konferenser och kongresser och som har utskänkningstillstånd för

alkoholservering i pauserna. Det behöver skapas en god logistik för att kunna avgränsa serveringen från den öppna verksamheten i skapar- och övningsdelen av huset.

Rummets akustik måste anpassas till behov av enskildhet och samtidigt fungera för publika arrangemang. Rummet ska fungera för såväl få som många.

2.6 Ytor i anslutning till kulturhuset

Ett välkomnande torg för mindre event behövs framför entrén, med en liten scen och möjlighet att lyssna på musik eller sitta och samtala och titta på folk.

Att ta vara på ytorna på taken är önskvärt som grönyta, skulpturpark, rekreationsyta och lekya.

Det behöver gå att lasta av och på från långtradare in till scenrummen. Det måste finnas uppställningsplats för inspelningsbuss. Utställningsverksamheten och serveringsverksamheterna behöver även i och urlastningsplatser.

Det måste gå att köra in med en busslast människor framför entrén. I anslutning till entrén måste tillräckligt antal handikapparkeringar finnas.

2.7 Koncept för gestaltning

2.7.1 Husets roll och plats i staden

För att utmärka huset som en portalarena för kulturen är det viktigt att det har en framträdande plats och är väl synligt i staden. Husets helhet ska hålla en hög arkitektonisk och konstnärlig nivå. För den konstnärliga gestaltningen bör enprocentregeln tillämpas, vilket innebär att en procent av byggkostnaden avsätts till detta ändamål.

2.7.2 Tillgänglighet

Byggnationen ska andas tillgänglighet i alla dess former. Att vara rullstolsburen ska inte vara ett problem, toaletter ska vara könsneutrala, atmosfären ska vara välkomnande och funktionell. Det ska vara lätt att orientera sig med tydlig huvudentré och naturlig logistik.

2.7.3 Hållbarhet

Den ekologiska hållbarheten handlar inte bara om att bygga så hållbart som möjligt, det ska synas att man gjort det. Gröna tak förbättrar dagvattenhantering och låg energianvändning är ett krav. Ekonomisk hållbarhet är en viktig del, här behöver planeringen bygga på samhällsekonomiska perspektiv. Den sociala hållbarheten och folkhälsoaspekten innefattar allt från socioekonomisk tillgänglighet till val av giftfria byggmaterial.

2.7.4 Säkerhet

Säkerhet och trygghet i och utanför kulturhuset är viktigt. Ibland innebär det att kunna ha fri sikt över allt och ibland att man kan sitta ostört. Där personal vistas ofta är det viktigt att kunna överblicka lokalen. En svår och viktig balansgång som måste beaktas.

2.7.5 Digital teknik

Den digitala tekniken ska vara en naturlig del i kulturhuset. Den digitala tekniken utvecklas i snabb takt inom en mängd områden; bland annat som konstform, för scenisk gestaltning och för information och kommunikation genom digitala plattformar.

3 Fortsatt arbete

Fördjupat lokalprogram kan göras först efter att placering är beslutad. Fortsatt arbete redogörs i Kulturhus Örnsköldsvik Bilaga 3 – Placering.

4 Referenser

- Riksteatern, Råd och riktlinjer vid projektering av teaterlokaler
- Norrlandsoperans kravspecifikation för turnerande opera och dans
- Kulturhus Örnsköldsvik Bilaga 1- Förutsättningar